

Pwyllgor :	Y PWYLLGOR SAFONAU
Dyddiad :	9 Tachwedd 2020
Teitl :	Honiadau yn erbyn aelodau
Awdur :	Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol)
Pwrpas :	Er gwybodaeth

1. Cefndir

Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno gwybodaeth i'r Pwyllgor am benderfyniadau'r Ombwdsmon ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau.

2. Penderfyniadau

Derbyniwyd y penderfyniadau canlynol oddi wrth yr Ombwdsmon ers yr adroddiad diwethaf.

2.1 Cwyn Rhif 2019000952

Cynhaliodd yr Ombwdsmon ymchwiliad i'r gŵyn hon. Daeth i'r penderfyniad nad oedd angen gweithrediad pellach. Cyhoeddodd grynodedb o'i adroddiad sydd i'w weld fel atodiad i'r adroddiad hwn

2.2 Cwyn Rhif 202000026

Cwyn bod cynghorydd wedi ymweld ag eiddo'r achwynydd yn ystod y 'Cyfnod Clo' i ofyn os mai dyna oedd ei brif breswylfa. Roed yr achwynydd yn teimlo bod agwedd y cynghorydd yn ymosodol iawn ac roedd yn cwyno am ei ymddygiad yn ystod yr ymweliad.

Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ymchwilio. Nid oedd wedi ei berswadio, yng nghydestun y pandemig Coronafirws, bod unrhyw un o'r gweithredoedd penodol a nodwyd gan yr achwynydd yn gyfystyr â thorri'r Cod. Roedd cryn bryder cyhoeddus wedi'i godi ar y pryd yn lleol ac yn genedlaethol ynghylch teithio i ail gartrefi a'u meddiannu. Cafwyd cyngor gan lywodraeth genedlaethol a rhanbarthol, a oedd wedi derbyn cryn gyhoeddusrwydd, yn nodi na ddylid mynd ar unrhyw deithiau diangen i ail gartrefi.

2.3 Cwyn Rhif 201907387

Cwyn fod cynghorydd cymuned wedi methu â thrin eraill gyda pharch a gwneud honiadau maleisus a difenwol yn erbyn aelodau eraill o'r cyngor.

Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ymchwilio. Roedd o'r farn bod yr iaith yr aelod a'r feirniadaeth yr oedd yn ei gwneud yn disgyn i'r categori o fynegiant gwleidyddol. Hefyd

roedd ei beirniadaeth o aelodau eraill wedi ei wneud ganddi yng nghyd-destun yr angen i aelodau ymddwyn yn unol â'r Cod Ymddygiad a'i barn bod democratiaeth leol yn cael ei dan seilio gan yr hyn yr oedd hin ei weld fel ymddygiad nad oedd yn cyrraedd y safon ddisgwyliedig.

2.4 Cwyn Rhif 20201141

Cwyn bod cynghorydd tref yn gyfrifol am y penderfyniad i atal grant i gorff lleol drwy ei gyhuddo o weithredu yn anghyfreithlon. Nad oedd gan y cynghorydd unrhyw gymwysterau yn y gyfraith. Honwyd ei fod hefyd wedi rhoi dogfen i'r Clerc yn gyfrinachol heb ganiatâd y Cyngor gan dorri'r Cod Ymddygiad sydd yn dweud bod gan bob aelod o'r Cyngor yr hawl i bleidleisio ar unrhyw gwestiwn mewn unrhyw gyfarfod. Roedd yn honni iddo dorri egwyddorion sylfaenol y Cod Ymddygiad drwy roi ei agenda personol o flaen ei gyfrifoldebau a'i ddyletswyddau i'r dref.

Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ymchwilio. Nid oedd yr achwynydd wedi darparu unrhyw dystiolaeth uniongyrchol i brofi fod yr aelod wedi ceisio defnyddio'i safle'n amhriodol i achosi anfantais i'r corff lleol dan sylw, nag wedi methu â gwneud penderfyniad yn wrthrychol. Nid oedd unrhyw awgrym fod y dogfennau yn gyfrinachol nac ychwaith fod y trosglwyddiad yn amhriodol

3. Dadansoddiad o'r Cwynion

Isod ceir dadansoddiad o natur y cwynion y cafwyd penderfyniad arnynt hyd yn hyn eleni (2020/19):

Aelod y gwnaed y gŵyn yn ei (h)erbyn	
Aelod o gyngor cymuned	3
Aelod o Gyngor Gwynedd	1
Aelod o Gyngor Gwynedd a chyngor cymuned	0
Natur yr achwynydd	
Cynghorydd	2
Aelod o'r cyhoedd	1
Swyddog	1
Natur yr honiad	
Ymddygiad cyffredinol	4
Datgan Buddiant	0
Ymddygiad cyffredinol a Datgan Buddiant	0
Canlyniad	
Dim ymchwiliad	3
Ymchwiliad – dim tystiolaeth o dorri'r Cod Ymddygiad	0
Ymchwiliad –dim camau pellach	1
Ymchwiliad - cyfeirio at y Pwyllgor Safonau	0
Ymchwiliad - cyfeirio at Banel Dyfarnu Cymru	0

4. Achosion Agored

4.1 Mae'r sefyllfa o safbwynt achosion eraill fel a ganlyn:

- **Ombwdsmon yn ystyried os dylai ymchwilio** **10**
- **Ombwdsmon yn cynnal ymchwiliad** **0**

5. Argymhelliad

5.1 Gofynnir i'r Pwyllgor nodi'r wybodaeth

**Crynodeb o adroddiad a gyhoeddwyd o dan adran 69 o
Deddf Llywodraeth Leol 2000
Rhif Achos: 201900952**

Cwynodd swyddog o Gyngor Tref (“y Cyngor”) fod aelod wedi ysgrifennu llythyr amharchus at drydydd parti.

Ystyriodd ymchwiliad yr Ombwdsmon a allai cynnwys y llythyr fod wedi torri paragraffau 4 (b) a 6 (1) (a) o’r Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau (“y Cod”).

Honnodd yr aelod nad oedd yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd fel aelod wrth ysgrifennu'r llythyr. Fodd bynnag, canfu'r Ombwdsmon, wrth i'r llythyr gyfeirio at fusnes y Cyngor, ei bod yn rhesymol dod i'r casgliad bod yr aelod wedi rhoi'r argraff ei fod yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd fel aelod o'r Cyngor pan ysgrifennodd y llythyr. Canfu'r Ombwdsmon fod mwyafrif y sylwadau a wnaed gan yr aelod yn wleidyddol eu natur.

Fodd bynnag, ystyriwyd bod sylwadau'r aelod i trydydd parti, derbynnydd y llythyr, yn amharchus. Er bod yr Ombwdsmon o'r farn bod y sylwadau hynny'n awgrymu torri paragraff 4 (b) o'r Cod, ar ôl ystyried y wybodaeth a ddarparwyd gan y derbynnydd a'r dystiolaeth ehangach sydd ar gael, nid oedd o'r farn y byddai'n gymesur nac yn y budd cyhoeddus i gymryd unrhyw gamau pellach.

Nid oedd yr Ombwdsmon o'r farn bod tystiolaeth i awgrymu bod cynnwys y llythyr a anfonwyd gan yr aelod yn awgrymu torri paragraff 6 (1) (a) o'r Cod.

29 Medi 2020